

Wellicht is nergens in de recreatiesfeer de spanningsrelatie tussen vraag en aanbod zo uitgesproken als met betrekking tot ons duinenareaal.

Meer dan voor de Westvlaamse bevolking, zijn de duinen een natuur- en recreatiegebied voor de *totale bevolking van ons land*. Ook voor een niet onaanzienlijk aantal buitenlandse gasten vormen onze duinen een geliefd vakantie-recreatieobject.

Tegenover deze bijzonder grote en nog steeds stijgende vraag staat een eerder beperkt (op dit ogenblik 1.250 ha) en daarenboven hoogst kwetsbaar aanbod, dat reeds meer dan draagbaar wordt belast. De gevolgen voor vegetatie, fauna en landschappelijke kwaliteiten blijken zeer zorgwekkend te zijn. Het lijkt onbetwistbaar dat de duinen een betere bescherming vergen. Vraag is alleen hoe deze kan verzekerd worden.

De gewestplannen hebben de duinen formeel als natuurgebieden erkend. In de praktijk maken de zogenaamde Janus-artikelen de gewestplannen erg verduidelijk, zodat van een werkelijke bescherming nog maar weinig sprake is.

## De Westhoekduinen

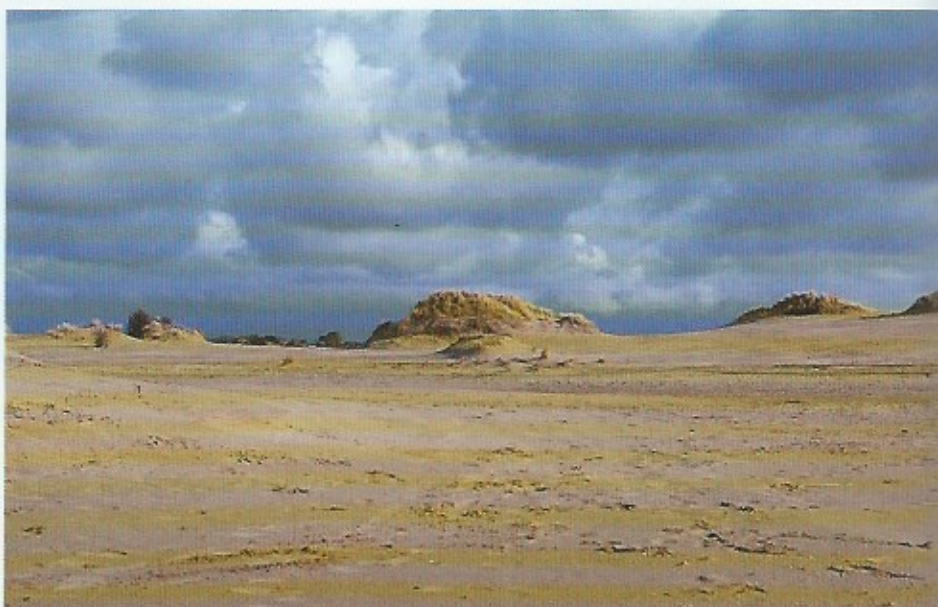
Het staatsnatuurreservaat van de Westhoek te De Panne omvat het grootste aaneengesloten duinmassief van de Vlaamse kust. Het vormt tevens het laatste, vrijwel gaaf gebleven zeeduinlandschap, waar het dynamische proces van duinvorming in de diverse ontwikkelingsstadia kan worden waargenomen. Nagenoeg alle duinvormen, van primaire strandduintjes tot stuifduinkomplexen en uitgeloopte binnenduinen, worden in het gebied aangetroffen.

Geofysisch is het terrein opgebouwd uit een vijftal aan de kustlijn evenwijdig lopende zones. Van noord naar zuid kunnen hierbij volgende biotopen worden onderscheiden: de zeereep, de noordelijke pannengordel, het centrale stuifduin en de zuidelijke pannengordel.

Een reeks relatief hoge paraboolduinen, - de hoogste hiervan werd tijdens de Eerste Wereldoorlog afgegraven! -, sluit het reservaat langs de zuidzijde van de achterliggende polders af.

De verschillen in geofysische gesteldheid van deze zones weerspiegelen zich in een rijke variatie aan vegetatietypes: kale duinruggen wisselen af met ondoordringbaar struweel, grasland en bod.

De zeereep aan de loefzijde is vrij kaal. Men treft er vooral pioniersoorten aan (Riettarwegras, Zeeraket). Op enkele plaatsen groeit Zeekool (zeldzaam!).



De zwak gloeiende lijzijde wordt overwegend door helmgras- en mosvegetaties ingenomen. Op minder begroeide plaatsen vindt men o.m. Hondstong, Zee-wolfsmelk en Kleverig kruiskruid.

De noordelijke pannengordel wordt gevormd door drie duinpannen, die van elkaar gescheiden zijn door langgerekte asymmetrische paraboolduinen. Een dicht struweel van Duindoorn, Kruiwilg, Liguster en Vlier bedekt er de bodem. Naar het oosten toe is het struweel meer open en bestaat voornamelijk uit Kruiwilg, waartussen ook Parnassia en Rondbladig wintergroen (beschermde planten) groeien.

De noordelijke pannengordel verliest zich in het centrale wandelduin, een massief, 150 ha groot stuifduinkompleks dat tot 15 meter boven de pannen uittorent. Interessante eolische reliëfvormen tekenen het gebied. In de zone grenzend aan de noordelijke pannengordel bevindt zich tevens een archeologische site waar in de jaren '30 sporen van een Gallo-Romeins dorp werden gevonden.

Aan de zuidelijke pannengordel geven twee grote pannen vorm. Ze worden omgeven door een kompleks van paraboolduinen. De vegetatie vertoont er veel overeenstemming met deze van de noordelijke gordel, maar is door uitloging meer soortenrijk. In deze zone bevindt zich ook een aantal kleinere depressies met o.m. Padderus, Waternavel, Duinriet en Slanke gentiaan. Floristisch zeer waardevol is ook de zgn. «weide», een grazig terrein dat vroeger als weiland fungeerde en nu door maaien kunstmatig open wordt gehouden.

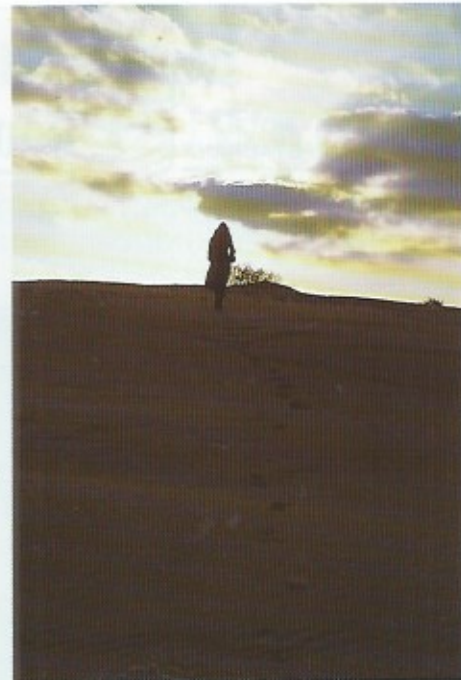
Men treft er o.m. diverse soorten orchideeën (Moeraswespenorchis, Hamingorchis enz.) aan naast Parnassia, Bitterling en Tweerijige zegge.

De zuidelijke, tegen de polders aan gelegen paraboolduinen tenslotte, worden door graslandvegetaties (o.a. Buntgras), struweel (o.a. Kardinaalsmuts) en bos ingenomen.

Hoewel het Westhoekreservaat vooral in landschappelijk en vegetatief opzicht belangrijk is, herbergt het ook een waardevolle fauna. Onder de zoogdieren zijn vooral de predatoren, met o.m. Hermelijn en Wezel, goed vertegenwoordigd, wat te verklaren valt door het grote aantal konijnen en muizen.

Het vogelbestand bestaat overwegend uit typische duinvogels (Tapuit, Strandplevier, Kuifleeuwerik, Bergeend) en kleinere zangers (Fitis, Nachtegaal, Sprinkhaakrietzanger). Op doortrek worden vaak ook grote concentraties Kramsvogel en Koperwiek (duindoornbessen!) waargenomen.

Wat de reptielen en amfibieën betreft is vooral het voorkomen van de Rugstreepad te vermelden. Deze zeldzame soort is in België nog het meest algemeen in de duinen. De Rugstreepad legt haar eitjes af in de tijdelijke zoetwaterplassen die



zich gedurende de winter in het reservaat vormen.

De Westhoekduinen hoorden vroeger toe aan de Cisterciënzerabdij «Ter Duinen» van Koksijde. Na de konfiskatie van de abdijgoederen schonk Napoleon 600 ha van deze duingronden aan een van zijn generaals. Later verwierf M. Calmeyn hiervan een belangrijk aandeel. Van zijn erfgenamen, gegroepeerd in de N.V. Mutuelle Mobilière, kocht het Rijk 340 ha, waarmee in 1958 het Westhoekreservaat werd opgericht. Voordien was een ruimer gebied reeds als beschermd landschap geranschikt. Die rangschikking heeft echter niet kunnen verhinderen dat in de jaren zeventig 50 ha Westhoekduinen tot «residentieel urbanisatiegebied» werden

omgevormd. Hoewel het reservaat zelf hierbij niet werd aangetast, heeft de verkaveling de druk op het gebied doen toenemen. In dezelfde zin ondergaat het terrein ook de negatieve invloed van de waterwinning in het aangrenzende Calmeynbos. Op termijn vormt de I.W.V.A.-waterwinning wellicht de belangrijkste bedreiging voor de vegetatie in het gebied.

c.w.

#### *Meer informatie:*

**Dienst voor Toerisme  
Zeelaan 21  
8470 De Panne (058) 41 13 02**

